

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОБОРОНИ УКРАЇНИ
імені ІВАНА ЧЕРНЯХОВСЬКОГО

КРИКУН ВІКТОРІЯ ДМИТРІВНА

УДК [378:046-21.68:355.233]:811.11

**ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ВІЙСЬКОВОГО УПРАВЛІННЯ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ – 2018

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному університеті оборони України імені Івана Черняхівського, Міністерство оборони України.

Науковий керівник: доктор психологічних наук, професор
Осьодло Василь Ілліч,
Національний університет оборони України імені
Івана Черняхівського, гуманітарний інститут, начальник.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Лагодинський Олександр Сергійович,
Военно-дипломатична академія імені Євгенія Березняка,
кафедра іноземних мов, начальник;

кандидат педагогічних наук
Бец Ірина Олександрівна,
Національна академія Державної прикордонної служби
України імені Богдана Хмельницького, кафедра англійської
мови, старший викладач.

Захист відбудеться «20» грудня 2018 року о 15 год. 00 хв. на засіданні спеціалізованої вченої ради К 26.709.06 у Національному університеті оборони України імені Івана Черняхівського за адресою: 03049, м. Київ-49, проспект Повітрофлотський, 28.

З дисертацією можна ознайомитися на офіційному сайті <http://nuou.org.ua> та в бібліотеці Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського за адресою: 03049, м. Київ-49, проспект Повітрофлотський, 28.

Автореферат розісланий «16» листопада 2018 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

О. В. Красницька

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Ефективне реагування на сучасні воєнні загрози та воєнно-політичні виклики національній безпеці, підвищення рівня оперативної сумісності Збройних сил (ЗС) України з підрозділами збройних сил держав-членів НАТО щодо виконання спільних завдань у міжвидових (об'єднаних) штабах, міжнародних командно-штабних навчаннях, міжнародних операціях із підтримання миру й безпеки передбачає впровадження стандартів Альянсу в усі сфери військової діяльності та досягнення критеріїв, необхідних для набуття членства, одним із яких є володіння іноземною мовою військовослужбовцями України.

Поглиблення стратегічного партнерства України з НАТО, сучасне реформування її ЗС визначають зростання ролі вивчення іноземної мови в загальній системі підготовки офіцерів і підвищення вимог до неї. Отже, проблема формування іншомовної професійної компетентності (ПК) майбутніх магістрів військового управління (МВУ), здатних гідно представляти Україну на міжнародній арені та готових брати участь у міжнародних військових навчаннях, семінарах, конференціях і нарадах без залучення перекладачів, набуває особливої актуальності. У цьому контексті на вищій військовій навчальній заклад (ВВНЗ) покладається підготовка майбутніх МВУ, які не лише володіють іноземною мовою, а здатні застосовувати ці знання у службовій діяльності та під час виконання професійних обов'язків в іншомовному середовищі. Одним із напрямів вирішення цієї проблеми є вдосконалення щодо вивчення іноземної мови слухачами у ВВНЗ, що передбачає розроблення нових стандартів до визначення підходів, змісту та технологій підготовки майбутніх МВУ.

Основні напрями вдосконалення системи військової освіти та підготовки кадрів визначають Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», а також Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр., наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про дистанційне навчання», Стратегічний оборонний бюлетень України, Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020», Концепція дистанційного навчання у ЗС України, у яких акцентується увага на необхідності модернізації вищої освіти, зокрема через упровадження в навчальний процес інноваційних технологій навчання.

Проблемами вищої освіти займалися А. Зельницький, В. Кремень, В. Луговий, В. Маслов, М. Нещадим, О. Торічний. Теоретико-методологічні засади компетентнісного підходу в освіті ґрунтовно висвітлені в публікаціях А. Вітченка, М. Голованя, О. Дубасенюк, А. Каленського, О. Локшиної, Н. Ничкало, С. Ніколаєвої, О. Овчарук, О. Пометун, В. Свистун, А. Хуторського. Суб'єктно-діяльнісна концепція навчання знайшла своє відображення у працях І. Беґа, В. Давидова, Б. Ельконіна, С. Максименка, В. Осьодла, В. Татенка, В. Ягупова та ін. Різноманітні аспекти впровадження гуманістичного підходу розглядають О. Барно, С. Гончаренко, О. Гук, І. Зязюн, М. Нещадим, Н. Ничкало, І. Чистовська та ін. Низка дисертацій присвячена дослідженню педагогічних умов підготовки військовослужбовців до професійної діяльності (Г. Артюшин, Т. Ваколюк,

О. Діденко, Ю. Захарчишина, О. Прохоров, А. Радванський, І. Сніцар, К. Тушко, В. Уліч).

Теоретичне розроблення й дослідження феномена ІПК відображено у працях В. Балабіна, І. Бец, О. Волобуєвої, В. Златнікова, О. Лагодинського, Л. Маслак, Н. Мороз, О. Мусійовської, Ю. Пасова, І. Секрет. Наукові основи впровадження в освітній процес закладів вищої освіти дистанційного та змішаного навчання розкрито в розвідках О. Андрєєва, В. Баркасі, В. Бикова, І. Блощинського, В. Кухаренка, М. Мартиненко, Р. Миколайчука, П. Стефаненка та ін.

Водночас поза увагою науковців залишилася проблема формування ІПК майбутніх МВУ в системі післядипломної освіти, що спричинило відсутність науково обґрунтованих відповідей у сучасних педагогічних дослідженнях щодо науково-теоретичних та організаційно-методичних аспектів їх підготовки до успішного виконання поставлених завдань із використанням іноземної мови й зумовлює пошук ефективних шляхів здійснення педагогічного моделювання щодо її формування.

Посилюють актуальність теми також *суперечності*, висвітлені в результаті наукового аналізу досліджуваної проблеми, а саме між:

потребою ЗС України у військових професіоналах із високим рівнем сформованості ІПК і нерозробленістю професійно орієнтованої моделі її формування;

потребою в удосконаленні мовної підготовки майбутніх МВУ шляхом упровадження в освітній процес інноваційних технологій та відсутністю методик, що сприяли б цілеспрямованому формуванню в них ІПК;

необхідністю в оновленні змісту іншомовної підготовки майбутніх МВУ й недостатнім навчально-методичним забезпеченням цього процесу.

Об'єктивна потреба у формуванні ІПК майбутніх МВУ, актуальність і недостатня розробленість проблеми дослідження в теоретичному та практичному аспектах, необхідність усунення зазначених суперечностей зумовили вибір теми дисертації – **«Формування іншомовної професійної компетентності майбутніх магістрів військового управління»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт Національного університету оборони України (НУОУ) імені Івана Черняхівського: «Удосконалення методики тестування особового складу ЗС України для визначення індивідуальних здібностей до вивчення іноземних мов» (державний реєстраційний номер 0114U006317), «Обґрунтування рекомендацій щодо удосконалення системи мовної підготовки в Збройних Силах України на основі технологій дистанційного навчання» (державний реєстраційний номер 0116U002637).

Тему дисертації затверджено вченою радою Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського (протокол № 6 від 31.03.2014) та узгоджено в бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 9 від 23.12.2014).

Мета дослідження – обґрунтувати та експериментально перевірити результативність професійно орієнтованої моделі формування іншомовної

професійної компетентності майбутніх магістрів військового управління в системі післядипломної освіти.

Відповідно до мети поставлено такі дослідницькі **завдання**:

1. Проаналізувати стан дослідженості проблеми формування іншомовної професійної компетентності фахівців у педагогічній теорії та практиці, уточнити сутність базових категорій і понять дисертації.

2. Здійснити педагогічне моделювання формування іншомовної професійної компетентності фахівців у системі післядипломної освіти.

3. Розробити авторську методику формування іншомовної професійної компетентності майбутніх магістрів військового управління.

4. Експериментально дослідити результативність професійно орієнтованої моделі формування іншомовної професійної компетентності майбутніх магістрів військового управління.

5. Розробити та впровадити практичні рекомендації щодо формування іншомовної професійної компетентності майбутніх магістрів військового управління.

Об'єкт дослідження – іншомовна професійна підготовка майбутніх магістрів військового управління.

Предмет дослідження – педагогічне моделювання формування іншомовної професійної компетентності майбутніх магістрів військового управління в системі післядипломної освіти.

Для досягнення визначеної мети й розв'язання поставлених дослідницьких завдань використано комплекс **методів**:

теоретичних: аналіз нормативно-правових документів, що визначають державні стандарти вищої військової освіти, освітньо-професійні програми, навчальні плани підготовки майбутніх МВУ – для вивчення законодавчої бази, яка є основою підготовки військових фахівців у ВВНЗ; аналіз, синтез і систематизація психолого-педагогічної наукової літератури – для з'ясування сучасного стану дослідженості проблеми іншомовної підготовки фахівців ВВНЗ; аналіз та узагальнення вітчизняного й іноземного досвіду формування ПК офіцерів щодо її змісту і структури – для педагогічного моделювання іншомовної професійної підготовки майбутніх МВУ на засадах компетентнісного підходу; зіставлення та узагальнення отриманих результатів дослідження;

емпіричних: анкетування – для з'ясування потреб і стану сформованості мотивації майбутніх МВУ до вивчення іноземної мови, а також подальшого її застосування у професійній діяльності; психодіагностичні: тестування (тест для визначення індивідуальних здібностей до вивчення іноземних мов, Стандартизований мовний тест відповідно до стандарту НАТО STANAG 6001, модифікований опитувальник локус-контролю О. Ксенофонтової, методика «Ціннісні орієнтації» М. Рокича, опитувальник «Діагностика рефлексії» А. Карпова, опитувальник «Потреби у досягненнях» Ю. Орлова) – для отримання даних про стан сформованості компонентів ПК – ціннісно-мотиваційного, когнітивного, операційного та суб'єктного; педагогічний експеримент (констатувальний етап – для з'ясування стану сформованості ПК, формувальний – для експериментальної

перевірки результативності професійно орієнтованої моделі формування ПК майбутніх МВУ й гіпотези дослідження);

статистичних: методи аналізу отриманих емпіричних та експериментальних даних (*t*-критерій Ст'юдента) – для оброблення й теоретичного обґрунтування достовірності результатів дослідження і встановлення кількісних залежностей між явищами, що вивчалися.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що:

уперше: здійснено педагогічне моделювання формування іншомовної професійної компетентності майбутніх магістрів військового управління в системі післядипломної освіти, що містить концептуальний, змістовний, методичний і результативний блоки; розроблено авторську методику формування іншомовної професійної компетентності майбутніх магістрів військового управління в системі післядипломної освіти, яка є поєднанням очного та дистанційного компонентів і реалізується за трьома етапами – корегувальним, основним і завершальним;

удосконалено: критерії діагностування сформованості іншомовної професійної компетентності майбутніх магістрів військового управління (ціннісно-мотиваційний, інтелектуальний, діяльнісний, рефлексивний) шляхом конкретизації показників, що враховують індивідуально-психологічні особливості слухачів, мотивацію до вивчення іноземної мови, культуру самостійного навчання, майбутню військово-професійну діяльність;

дістало подальшого розвитку змістове наповнення поняття «іншомовна професійна компетентність майбутніх магістрів військового управління», яке доповнено такими професійно важливими характеристиками, як «здатність функціонувати в іншомовному середовищі» та «готовність до виконання завдань під час проведення спільних бойових дій (операцій) з підрозділами НАТО».

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в реалізації професійно орієнтованої моделі формування ПК майбутніх МВУ у процесі їх підготовки в системі післядипломної освіти. Розроблено та впроваджено в освітній процес ВВНЗ дистанційний курс «Англійська мова для майбутніх магістрів військового управління», навчально-методичний посібник «Технологія змішаного навчання: теорія і практика формування іншомовної компетентності».

Результати дослідження впроваджено в освітній процес НУОУ імені Івана Черняхівського (довідка №182/602/456 від 28.04.2016), Житомирського військового інституту імені С. П. Корольова (акт № 3835 від 28.11.2017), Воєнно-дипломатичної академії імені Євгенія Березняка (акт № 618 від 04.12.2017), Військової академії (м. Одеса) (акт № 28/4/441 від 23.12.2017).

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження доповідалися на таких наукових конференціях:

міжнародних: «Наукові пошуки: актуальні проблеми теорії і практики» (Київ, 29.04.2015), «Пріоритетні напрями вирішення актуальних проблем виховання і освіти» (Харків, 24–25.07.2015), «Психологія та педагогіка сучасності: проблеми та стан розвитку науки і практики в Україні» (Львів, 21–22.08.2015), «Лінгвістична підготовка студентів нефілологічних спеціальностей вищих навчальних закладів у контексті Болонського процесу та Загальноєвропейських рекомендацій з вивчення,

викладання та оцінювання мов» (Одеса, 8–9.10.2015), «Лінгвістична підготовка студентів нефілологічних спеціальностей закладів вищої освіти у контексті Болонського процесу та Загальноєвропейських рекомендацій з вивчення, викладання та оцінювання мов» (Одеса, 5–6.10.2017);

всеукраїнських: «Соціально-гуманітарні та правові проблеми діяльності Збройних Сил України» (Київ, 24.04.2014), «Освітньо-наукове забезпечення діяльності правоохоронних органів і військових формувань України» (Хмельницький, 21.11.2014, 10.12.2015), «Спеціальна спрямованість фізичної підготовки як складова особистої безпеки військовослужбовців» (Київ, 17.03.2015);

засіданнях кафедри суспільних наук гуманітарного інституту НУОУ імені Івана Черняхівського (2014–2018).

Публікації. Зміст і основні результати дослідження відображено в 16 одноосібних публікаціях, серед яких: 1 навчально-методичний посібник, 5 статей у наукових фахових педагогічних виданнях України (з них 2 – у наукометричних виданнях), 1 стаття в науковому журналі, що входить до міжнародних наукометричних баз, 9 – у збірниках тез доповідей на наукових конференціях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (267 найменувань, із них 17 – іноземними мовами), 9 додатків на 39 сторінках. Загальний обсяг дисертації становить 251 сторінку, основний текст роботи подано на 169 сторінках. Робота проілюстрована 33 таблицями та 20 рисунками, з яких один займає 1 повну сторінку.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У *вступі* обґрунтовано актуальність досліджуваної проблеми, ступінь її розробленості, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, подано відомості про їх впровадження й апробацію, представлено публікації, структуру та обсяг дисертації.

У *першому розділі* – «**Формування іншомовної професійної компетентності майбутніх магістрів військового управління як проблема професійної педагогіки**» – здійснено аналіз стану дослідженості проблеми формування ПК у педагогічній теорії та практиці; уточнено сутність і структуру базового поняття «іншомовна професійна компетентність майбутніх магістрів військового управління»; розкрито концептуальні положення гуманістичного, контекстного, компетентнісного та суб'єктно-діяльнісного підходів щодо формування ПК майбутніх МВУ; схарактеризовано змішане навчання як методичний підхід до формування їх ПК.

Проблема вдосконалення вищої освіти шляхом упровадження компетентнісного підходу знайшла відображення під час розв'язання широкого кола теоретичних і прикладних питань у працях І. Беха, А. Вітченка, М. Голованя, І. Драч, О. Дубасенюк, І. Єрмакова, І. Зязюна, А. Маркової, О. Овчарук, О. Пометун, О. Савченко, С. Сисоєвої, В. Ягупова. У межах зазначеного підходу студент (курсант, слухач) розглядається як суб'єкт навчання, активізуються його знання, уміння, навички та досвід, що перетворюються на компетентності, а результат

освіти – на здатність і готовність майбутнього фахівця діяти в різних ситуаціях, самостійно вирішувати професійні завдання на основі актуалізації знань, умінь, навичок і професійного досвіду. Зазначено, що компетентнісно орієнтована освіта зосереджується на формуванні здатності й готовності фахівця мобілізувати необхідні для вирішення завдань військово-професійної діяльності професійно важливі якості, теоретичні та практичні здатності.

Проблема підготовки військових фахівців є багатовимірною та різноаспектною, про що свідчить активізація наукових пошуків у площині формування нового покоління офіцерів – відповідальних, самостійних, ініціативних, гнучких, здатних приймати доцільні рішення, а також спроможних творчо вирішувати професійні й життєві завдання (А. Афанасьєв, О. Бойко, Т. Ваколюк, Л. Матохнюк, А. Радванський, С. Сінкевич, Р. Торчевський, К. Тушко, В. Уліч, В. Шемчук).

В. Балабін, О. Бернацька, І. Бец, І. Блощинський, О. Волобуєва, Т. Кармаліта, О. Лагодинський, Л. Маслак, Н. Мороз, І. Сніцар, Л. Якубовська, А. Янковець у своїх працях висвітлювали окремі аспекти формування іншомовної компетентності військовослужбовців. Здебільшого вона в наукових розвідках розглядається як сформованість умінь і навичок військовослужбовців у чотирьох видах мовлення – говорінні, аудіюванні, читанні та письмі, що передбачає наявність мовних знань. Поза увагою залишається ґрунтовне вивчення ролі ціннісно-мотиваційного та суб'єктного компонентів досліджуваної компетентності.

Проведений системний аналіз дав змогу визначити суть поняття «іншомовна професійна компетентність майбутніх магістрів військового управління». Доведено, що це інтегративне професійне утворення, яке є сукупністю мовних знань, іншомовних мовленнєвих навичок і вмінь, досвіду їх застосування в іншомовному середовищі й містить професійно важливі якості офіцера, що відображають здатність функціонувати в іншомовному середовищі та готовність до виконання завдань під час проведення спільних бойових дій (операцій) з підрозділами НАТО.

Спираючись на сутнісні характеристики професійної компетентності, у структурі ІПК майбутніх МВУ виокремлено такі компоненти:

ціннісно-мотиваційний – пов'язаний із розвитком комплексу професійних цінностей і мотивів майбутніх МВУ, який дає змогу зрозуміти, що сформованість ІПК є важливою для їх професійного розвитку й успішної військово-професійної діяльності;

когнітивний – спрямований на оволодіння майбутніми МВУ лінгвістичними та соціолінгвістичними знаннями, що сприяють їх ефективній військово-професійній діяльності в офіційних і неформальних ситуаціях;

операційний – виявляється у здатності й готовності майбутніх МВУ виконувати професійні завдання в іншомовному середовищі самостійно та мобільно, а також успішно вирішувати професійно ситуативні завдання шляхом використання іноземної мови в усіх видах мовлення: читанні, аудіюванні, говорінні, письмі;

суб'єктний – відображає наявність рефлексії та саморефлексії, що є багатогранною якістю майбутнього МВУ й виявляється у здатності до самоаналізу й самопостереження за своїм прогресом, критичному оцінюванні власних здатностей

і знань з іноземної мови. Це, зі свого боку, передбачає вмотивованість майбутніх МВУ до самовдосконалення та ефективної військово-професійної діяльності з подальшим використанням іноземної мови.

Проблемними питаннями щодо формування готовності до виконання професійних завдань займалися Б. Ананьєв, Ю. Бабанський, Е. Зеєр, І. Зимня, Н. Кузьміна, З. Курлянд, С. Максименко, О. Пелех, С. Сисоєва, В. Сластьонін та інші. Готовність майбутніх МВУ до використання іноземної мови у професійних ситуаціях передбачає їх прагнення застосовувати іноземну мову на практиці, позитивне ставлення до формування ПК; відповідальність за виконання поставлених завдань, почуття обов'язку; постійне поглиблення уявлень про особливості й умови застосування іноземної мови під час професійної діяльності, її вимоги до особистості, володіння необхідними компетентностями; наявність професійної етики, професійних ідеалів і поглядів, принципів, переконань, готовності діяти відповідно до них; контроль за своїми діями, цілеспрямованість, наполегливість, ініціативність, рішучість, самостійність, самокритичність, самоконтроль; здатність до самооцінювання власної іншомовної професійної підготовленості.

Підґрунтям для визначення компонентів змішаного навчання у ВВНЗ під час формування ПК майбутніх МВУ стали праці О. Андрєєва, В. Баркасі, В. Бикова, М. Верьовко, В. Вишнівського, Г. Гайдуря, О. Доброштан, Н. Жевакіної, О. Костіної, В. Кухаренка, О. Самойленка, І. Секрет, Ю. Триуса, О. Кривоноса, О. Мусійовської, В. Олійника, Г. Чередніченко та Г. Шиліної. Визначено, що методичним підходом до формування ПК майбутніх МВУ є поєднання ефективних елементів і переваг очного (в аудиторії під керівництвом викладача) та дистанційного навчання (електронне самонавчання), що функціонують постійно й злагоджено та утворюють одне ціле за умови врахування психолого-педагогічних та організаційних умов її формування.

У *другому розділі* – **«Теоретико-методичні аспекти формування іншомовної професійної компетентності майбутніх магістрів військового управління»** – викладено методику дисертації; обґрунтовано професійно орієнтовану модель формування ПК; визначено апарат діагностування, зокрема критерії та показники оцінювання рівнів сформованості ПК майбутніх МВУ; з'ясовано сучасний стан її сформованості; описано методику змішаного навчання для формування ПК.

Гіпотеза дослідження полягала в тому, що формування іншомовної професійної компетентності майбутніх МВУ може бути результативним за умови здійснення педагогічного моделювання її формування та розроблення відповідної авторської методики змішаного навчання.

Відповідно до мети та завдань дисертаційного дослідження розроблено й теоретично обґрунтовано методику дослідження, етапи його проведення, а також обрано діагностичний інструментарій для визначення сформованості ПК майбутніх МВУ. Організація і проведення наукового дослідження реалізовувалися у два етапи.

На *пошуково-констатувальному* етапі (2014–2015 н.р.) було здійснено теоретичний аналіз, систематизацію і класифікацію наукових джерел за темою

дисертації; визначено поняттєво-категоріальний апарат, методологічну та теоретичну основу дослідження. Установлено об'єкт, предмет, мету й завдання дослідження, сформульовано гіпотезу дослідження та розроблено план щодо його здійснення, відпрацьовано методику цього етапу експерименту і з'ясовано сучасний стан сформованості ПК майбутніх МВУ. Розроблено й обґрунтовано професійно орієнтовану модель її формування, укладено програму формувального етапу експерименту, сформовано контрольну (КГ) та експериментальну (ЕГ) групи для реалізації задуму дослідження і застосування професійно орієнтованої моделі формування ПК майбутніх МВУ.

У розділі висвітлено результати констатувального етапу експерименту (2015 н.р.), що проводився в НУОУ імені Івана Черняхівського з метою з'ясування сучасного стану сформованості ПК майбутніх МВУ. Вибірка склала 160 осіб. Довірча ймовірність оцінювання \bar{X} становила 0,05 ($p \leq 0,05$), t -критерій Ст'юдента склав 1,97 ($t_s = 1,97$).

Отримані на цьому етапі результати щодо сформованості ціннісно-мотиваційного компонента ПК майбутніх МВУ ($67,7 \pm 3,3$, $p \leq 0,05$) вказали на задовільний рівень мотивації досліджуваних щодо подальшого професійного розвитку, а також готовності брати на себе відповідальність за результати своєї діяльності. Підтвердилася наявність у них потреби в досягненнях, що вказує на бажання бути успішними у військово-професійній діяльності. Констатувальний етап експерименту засвідчив, що цінності професійної самореалізації та суспільного визнання в майбутніх МВУ домінують над загальнолюдськими й цінностями індивідуальної самореалізації. Така тенденція вказує на вузьку життєву спрямованість досліджуваних і недостатню увагу до цінностей, що не приносять матеріальних благ.

На констатувальному етапі експерименту встановлено низький рівень сформованості в майбутніх МВУ когнітивного ($54,8 \pm 3$, $p \leq 0,05$) та операційного ($63,9 \pm 2,8$, $p \leq 0,05$) компонентів ПК, що свідчить про низьку здатність застосовувати інструментарій іноземної мови для вирішення професійних завдань. Результати експерименту щодо сформованості суб'єктного компонента показали низьку здатність досліджуваних долати професійні невдачі ($64,8 \pm 2,4$, $p \leq 0,05$).

На підставі отриманих емпіричних даних констатувального етапу експерименту зроблено висновок, що рівень сформованості ПК у майбутніх МВУ здебільшого знаходиться на низькому рівні й лише в невеликій кількості респондентів спостерігається середній рівень. Загальний інтегральний показник сформованості в них ПК становив $62,9 \pm 3,1$ з урахуванням довірчого інтервалу $p \leq 0,05$.

На *формувальному етапі педагогічного експерименту* (2016–2018 н.р.) перевірено результативність розробленої професійно орієнтованої моделі формування ПК майбутніх МВУ шляхом аналізу рівнів її сформованості в ЕГ і КГ на основі застосування відповідних методик діагностування (табл. 1).

Здійснено педагогічне моделювання формування ПК майбутніх МВУ, результатом якого є професійно орієнтована модель, що містить чотири системоутворювальні блоки: концептуальний, змістовний, методичний і

результативний. Вона схематично відображає етапи, форми, методи, засоби, критерії, показники сформованості ІПК, показує психолого-педагогічні та організаційні умови її формування (рис. 1).

Таблиця 1

Діагностичний інструментарій визначення рівнів сформованості ІПК майбутніх магістрів військового управління

Компоненти	Критерії	Показники	Методики діагностування
ціннісно-мотиваційний	ціннісно-мотиваційний	інтерес до вивчення іноземної мови, інтерес до оволодіння спеціальною іноземною термінологією, цінності та мотивація до вивчення іноземної мови	анкетування для з'ясування мотивів вивчення іноземної мови, модифікований опитувальник локус-контролю за О. Ксенофонтовою, опитувальник «Потреби у досягненнях» Ю. Орлова, методика «Ціннісні орієнтації» М. Рокича
когнітивний	інтелектуальний	здатність до вивчення іноземних мов; лінгвістичні знання, знання та розуміння соціокультурних особливостей країни, мова якої вивчається	тест для визначення індивідуальних здібностей до вивчення іноземних мов, Стандартизований мовний тест відповідно до стандарту НАТО STANAG 6001
операційний	діяльнісний	аудіювання, говоріння, читання, письмо, готовність до використання іноземної мови	Стандартизований мовний тест відповідно до стандарту НАТО STANAG 6001
суб'єктний	рефлексивний	здатність до самоаналізу, здатність до саморегуляції, здатність долати професійні невдачі, здатність до самоосвіти	опитувальник «Діагностика рефлексії» А. Карпова, анкетування для з'ясування мотивів вивчення іноземної мови

Для реалізації професійно орієнтованої моделі використано авторську методику формування ІПК майбутніх МВУ, основу якої складають основні положення змішаного навчання у ВНЗ, що є поєднанням ефективних елементів і переваг очної (в аудиторії під керівництвом викладача) та дистанційної (електронне самонавчання) форм навчання, які функціонують постійно та злагоджено й утворюють одне ціле за умови врахування психолого-педагогічних та організаційних умов формування ІПК майбутніх МВУ в системі післядипломної освіти.

Отже, під час проведення дослідно-експериментальної роботи реалізовано авторську методику змішаного навчання з метою формування ІПК досліджуваних. Установлено, що вона забезпечує надійне методичне підґрунтя для опанування майбутніми МВУ основного курсу іноземної військової термінології як очного навчання за традиційним підходом, а також дистанційного курсу «Англійська мова для майбутніх магістрів військового управління», який є дистанційним компонентом

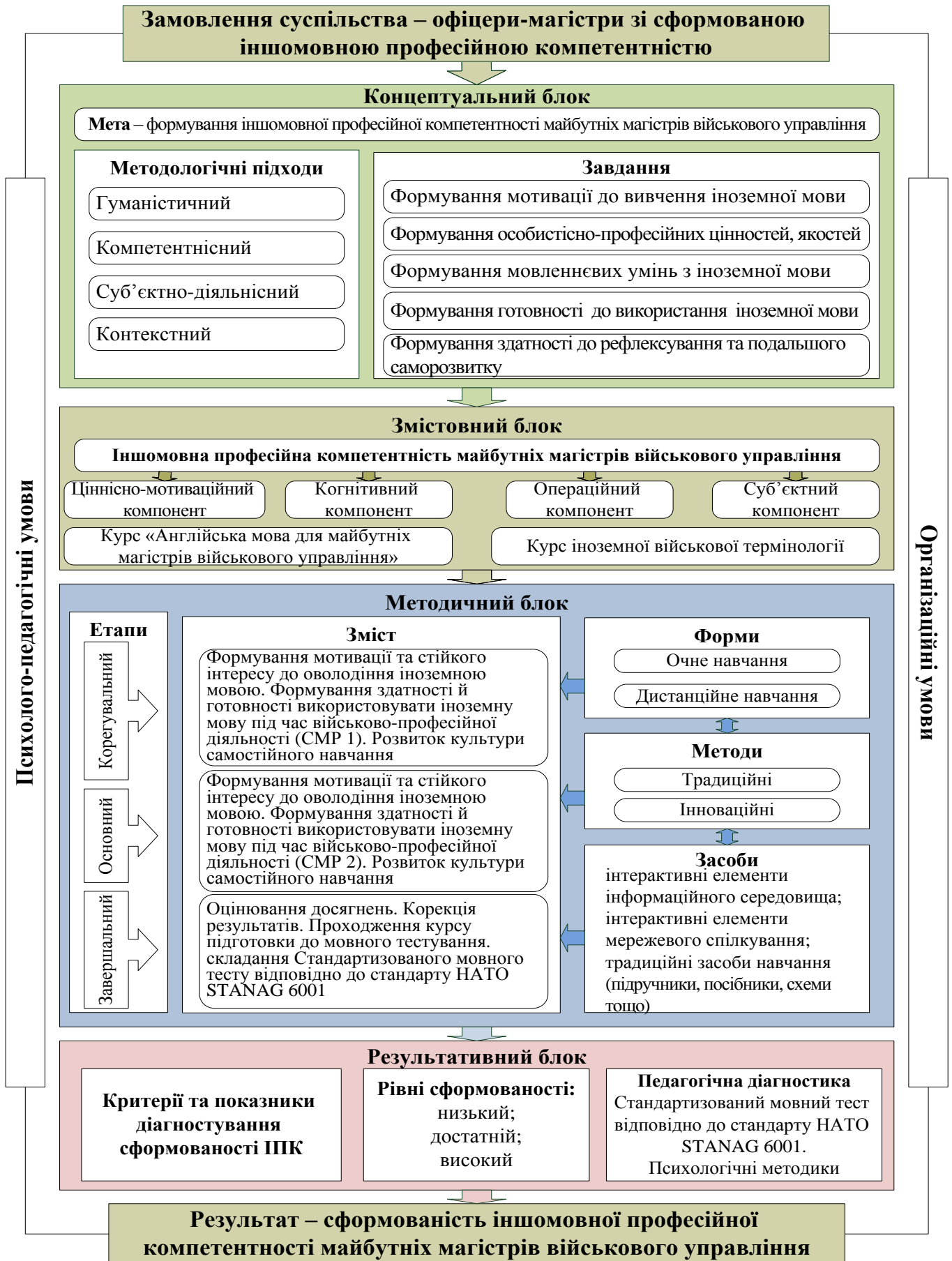

Рис. 1. Професійно орієнтована модель формування іншомовної професійної компетентності майбутніх магістрів військового управління

запропонованої методики змішаного навчання. Експериментально доведено, що важливим аспектом використання цієї методики в іншомовній підготовці майбутніх МБУ є те, що оцінювання їхніх досягнень здійснюється відповідно до основної програми навчання, а навчальні матеріали дистанційного компонента застосовуються в разі необхідності. Авторська методика передбачає наявність трьох етапів: корегувального, основного та заключного.

Корегувальний – спрямований на приведення знань, умінь і навичок з іноземної мови майбутніх МБУ до відносно однакового рівня (мінімально до стандартизованого мовленнєвого рівня 1 (СМР 1) відповідно до стандарту НАТО STANAG 6001); формування мотивації та інтересу до опанування мови; розвиток умінь самостійної роботи з автентичними іноземними джерелами. Кожний урок дистанційного курсу містить чотири незалежних розділи: «READING» (читання), «LISTENING» (аудіювання), «GRAMMAR&WRITING» (граматика та письмо) і «PHONETICS» (фонетика).

Основний – має чотири розділи розробленого дистанційного курсу. Але, на відміну від попереднього етапу, розділ «PHONETICS» (фонетика) змінюється на «WRITING&SPEAKING STRATEGIES» (стратегії з говоріння та письма). Під час цього етапу методики змішаного навчання майбутні МБУ мають можливість працювати з навчальним матеріалом професійної спрямованості, що сприяє формуванню в них здатності та набуттю досвіду іншомовного спілкування в конкретних професійних, ділових, наукових сферах і ситуаціях.

Завершальний – спрямований на підготовку майбутніх МБУ до складання тесту з визначення рівнів володіння іноземною мовою за чотирма видами мовлення (аудіювання, говоріння, читання, письмо) згідно зі стандартизованими мовленнєвими рівнями відповідно до стандарту НАТО STANAG 6001 (цільовий рівень СМР 2). Вони мають можливість пройти курс підготовки до мовного тесту відповідно до стандарту НАТО STANAG 6001. Для цього пропонуються інструкції щодо виконання завдань з усіх видів мовлення в електронному інтерактивному варіанті, зразки виконання, нормативні документи. На завершення курсу майбутні МБУ мають можливість пройти пробне мовне тестування, розміщене на платформі MOODLE.

Під час імплементації дистанційного курсу «Англійська мова для майбутніх магістрів військового управління» враховано психолого-педагогічні й організаційні умови забезпечення освітнього процесу, а саме: формування в майбутніх МБУ мотивації та стійкого інтересу до вивчення іноземної мови; готовність ВВНЗ до застосування методики змішаного навчання; поєднання змісту, потреб майбутніх МБУ й мети навчання; забезпечення самодисципліни всіх суб'єктів навчання; застосування професійно орієнтованої моделі та навчально-методичного забезпечення щодо впровадження інноваційних технологій; розроблення контенту дистанційного навчального курсу засобами інформаційних технологій з урахуванням індивідуально-психологічних особливостей майбутніх МБУ; робота сервера на високому рівні; здатність програмного забезпечення надавати інформацію про навчальні успіхи майбутніх МБУ.

У третьому розділі – «Експериментальне дослідження формування іншомовної професійної компетентності майбутніх магістрів військового управління» – висвітлено результати формувального етапу педагогічного експерименту та практичні рекомендації щодо формування ІПК майбутніх МВУ.

На формувальному етапі експерименту, що проходив протягом 2016–2018 рр. із метою перевірки результативності професійно орієнтованої моделі формування ІПК майбутніх МВУ в системі післядипломної освіти, взяли участь 120 слухачів НУОУ імені Івана Черняхівського. До навчальних вибірок не увійшло 20 перших за рейтингом слухачів та 20 останніх. Не було залучено до експерименту також офіцерів, які мали високі показники сформованості компонентів ІПК і високі здібності до вивчення іноземних мов.

На цьому етапі кількість досліджуваних становила в ЕГ і КГ по 60 осіб. Відмінності між групами були незначущими, а інтегральний показник сформованості ІПК складав в ЕГ $62,5 \pm 2,8$, у КГ – $62,6 \pm 2,7$ за умови $p \leq 0,05$. Підготовка в ЕГ проводилася за експериментальною програмою, що передбачала формування ІПК із використанням запропонованої професійно орієнтованої моделі. Водночас обсяг їхнього навчального навантаження під керівництвом викладача не збільшувався.

Оцінювання якості підготовки майбутніх МВУ проводилося шляхом визначення середнього рівня підготовленості групи (математичного очікування підготовки групи – \bar{X}), який визначає відсоток знань, що був отриманий групою в середньому від загального необхідного рівня підготовленості (стандарту) ($t_s = 2,00$).

Перевірка статистичної значущості одержаних результатів за допомогою t -критерію Ст'юдента на формувальному етапі експерименту виявила позитивні зрушення в ЕГ і несуттєві зміни в КГ, що свідчить про вплив на майбутніх МВУ не випадкових чинників, а запропонованих нововведень. Отже, у процесі дослідження доведено результативність застосування теоретично обґрунтованої та розробленої моделі формування ІПК статистично достовірним підвищенням рівнів її сформованості в ЕГ (табл. 2).

Розрахунок загального інтегрального показника сформованості ІПК майбутніх МВУ здійснено за формулою:

$$E_{\Sigma} = \frac{E_{л.к.} + E_{ц.ор.} + E_{м} + E_{із} + E_{СМР} + (1 - E_p)}{6},$$

де $E_{л.к.}$ – результати оцінювання досліджуваних за модифікованим опитувальником локус-контролю О. Ксенофонтової;

$E_{ц.ор.}$ – результати їх оцінювання за методикою «Ціннісні орієнтації» М. Рокича;

$E_{м}$ – результати оцінювання майбутніх МВУ за опитувальником «Потреби у досягненнях» Ю. Орлова;

$E_{із}$ – результати досліджуваних згідно з тестом для визначення індивідуальних здібностей до вивчення іноземних мов;

$E_{СМР}$ – результати майбутніх МВУ згідно зі Стандартизованим мовним тестом відповідно до стандарту НАТО STANAG 6001;

E_p – результати їх оцінювання за опитувальником «Діагностика рефлексії» А. Карпова.

Отримані емпіричні результати формувального етапу експерименту свідчать про результативність реалізації професійно орієнтованої моделі формування ПК майбутніх МВУ шляхом використання методики змішаного навчання. Загалом проведені математичні розрахунки отриманих результатів дають можливість констатувати вищу результативність формування компонентів ПК майбутніх МВУ в ЕГ ($80,6 \pm 3,3$, $p \leq 0,05$) на відміну від КГ ($72,6 \pm 4,3$, $p \leq 0,05$). Відмінності між групами доведено статистично достовірним підтвердженням із використанням критерію достовірності Ст'юдента (t_s) з $p \leq 0,05$.

Таблиця 2

Сформованість ПК майбутніх магістрів військового управління

№ з/п	Компоненти ПК	Формувальний етап експерименту			
		КГ		ЕГ	
		До	Після	До	Після
1	Ціннісно-мотиваційний	$67,3 \pm 3,2$	$77,3 \pm 4,5$	$67,4 \pm 3,3$	$85,6 \pm 3,4$
2	Когнітивний	$54,4 \pm 2,7$	$67,4^* \pm 5,2$	$54,3 \pm 2,8$	$78,2^* \pm 4,2$
3	Операційний	$63,9 \pm 2,3$	$76,6^* \pm 3,7$	$63,5^* \pm 2,5$	$82,2^* \pm 3$
4	Суб'єктний	$64,6 \pm 2,4$	$69^* \pm 3,6$	$64,8 \pm 2,4$	$76,4^* \pm 2,7$
5	Інтегральний показник сформованості ПК	$62,6 \pm 2,7$	$72,6^* \pm 4,3$	$62,5 \pm 2,8$	$80,6^* \pm 3,3$

Примітка. * За умови $p \leq 0,05$

Проведене експериментальне дослідження підтвердило достовірність висунутої гіпотези щодо підвищення результативності формування ПК майбутніх МВУ за умови здійснення її педагогічного моделювання та формування на засадах методики змішаного навчання.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення та розв'язання наукового завдання щодо обґрунтування і впровадження в освітній процес ВВНЗ професійно орієнтованої моделі формування ПК майбутніх МВУ за допомогою авторської методики змішаного навчання, що дало змогу сформулювати такі висновки:

1. Сучасний стан модернізації вищої військової освіти, необхідність забезпечення оперативної сумісності ЗС України з підрозділами збройних сил держав-партнерів до виконання спільних завдань у міжвидових (об'єднаних) штабах із підтримання миру й безпеки актуалізують потребу підвищення якості професійної іншомовної підготовки офіцерських кадрів. Водночас проблема формування ПК майбутніх МВУ в системі післядипломної освіти не дістала належного наукового розв'язання в педагогічній теорії та практиці, тож потребує подальших досліджень.

За результатами теоретичного опрацювання предмета дослідження, аналізу психолого-педагогічної, лінгвістичної та науково-методичної літератури, нормативно-правових джерел виокремлено й теоретично обґрунтовано зміст і структуру ПК, що містить ціннісно-мотиваційний, когнітивний, операційний та суб'єктний компоненти. Установлено, що поняття «іншомовна професійна компетентність майбутніх магістрів військового управління» – інтегративне професійне утворення, яке є сукупністю мовних знань, іншомовних мовленнєвих

навичок і вмінь, досвіду їх застосування в іншомовному середовищі й містить професійно важливі якості офіцера, що відображають здатність функціонувати в іншомовному середовищі та готовність до виконання завдань під час проведення спільних бойових дій (операцій) з підрозділами НАТО.

2. Розроблено професійно орієнтовану модель формування ПК, що містить чотири блоки: концептуальний, змістовний, методичний і результативний. Основними її структурними елементами визначено мету, завдання, підходи, принципи, етапи, форми, методи формування ПК, критерії, показники діагностування сформованості цього професійного новоутворення.

3. Розроблено авторську методику формування ПК майбутніх МВУ в системі післядипломної освіти, яка є поєднанням очного та дистанційного компонентів і містить три етапи – корегувальний, основний і завершальний. З цією метою в межах наукового дослідження розроблено й апробовано дистанційний курс на платформі MOODLE «Англійська мова для майбутніх магістрів військового управління», що став основою дистанційного компонента запропонованої методики, та навчально-методичний посібник «Технологія змішаного навчання: теорія і практика формування іншомовної компетентності».

4. На констатувальному етапі експерименту виявлено, що переважна більшість майбутніх МВУ мають низький рівень сформованості ПК ($62,9 \pm 3,1$, $p \leq 0,05$), що негативно позначається на якості виконання завдань в іншомовному професійному середовищі. Такий стан її сформованості зумовлений недостатньою обґрунтованістю наукових засад педагогічного моделювання формування досліджуваної якості та передбачає розроблення професійно орієнтованої моделі, стрижень якої становить авторська методика змішаного навчання.

Порівняння отриманих результатів формувального етапу експерименту та контрольної діагностики сформованості цієї компетентності засвідчили, що реалізація запропонованої професійно орієнтованої моделі з використанням методики змішаного навчання позитивно впливає на розвиток усіх структурних компонентів ПК майбутніх МВУ. Проведені математичні розрахунки отриманих результатів дають можливість констатувати вищу результативність формування компонентів ПК майбутніх МВУ в ЕГ ($80,6 \pm 3,3$, $p \leq 0,05$) на відміну від КГ ($72,6 \pm 4,3$, $p \leq 0,05$). Наявність позитивного зрушення за всіма компонентами ПК в ЕГ засвідчує, що поставлену мету дослідження досягнуто, гіпотезу доведено, а дослідницькі завдання виконано.

На основі отриманих емпіричних даних встановлено, що впроваджена професійно орієнтована модель формування ПК майбутніх МВУ дала змогу комплексно вплинути на всі її складники й отримати статистично значущі науково обґрунтовані результати.

5. Практичні рекомендації, розроблені на основі проведеного дослідження формування ПК майбутніх МВУ, містять обґрунтовані пропозиції щодо використання можливостей педагогічного моделювання розвитку ПК офіцерів у системі післядипломної освіти шляхом впровадження сучасних освітніх інформаційних і телекомунікаційних технологій у ВВНЗ. Пріоритетними напрямками вдосконалення іншомовної підготовки фахівців є створення необхідної нормативно-

правової бази, розроблення дистанційних курсів із вивчення іноземної мови та військової термінології з використанням можливостей інформаційних технологій дистанційного навчання з метою створення умов для занурення майбутніх МВУ у штучне мовне середовище й реалізації діагностування сформованості ПК із використанням мережі Інтернет. Вказані практичні рекомендації дадуть змогу підвищити ефективність формування ПК військових фахівців.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми формування ПК майбутніх фахівців військового профілю. Подальшого дослідження потребують проблемні питання вдосконалення процесу вивчення іноземної мови у ВНЗ, зокрема з використанням технології імітаційного моделювання, узагальнення зарубіжного досвіду використання інформаційно-комунікаційних технологій дистанційного навчання в розвитку ПК у військових фахівців.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, у яких опубліковано основні наукові результати дисертації:

1. Галкіна В. Д. Використання технології змішаного навчання під час формування іншомовної професійної компетентності військових фахівців. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*. Житомир, 2016. Вип. 1 (83). С. 24–29 (міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus International, РІНЦ, Ulrich's Periodicals Directory, CiteFactor).

2. Галкіна В. Д. Зміст і структура іншомовної професійної компетентності майбутніх магістрів військового управління. *Вісник Національного університету оборони України* : зб. наук. пр. Київ, 2014. Вип. 4 (41). С. 24–29.

3. Галкіна В. Д. Компетентнісний підхід як методологічна основа професійної підготовки військових фахівців. *Військова освіта* : зб. наук. пр. Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського. Київ, 2014. № 1 (29). С. 56–61.

4. Крикун В. Д. Експериментальна перевірка технології формування іншомовної професійної компетентності майбутніх магістрів військового управління. *Педагогічні науки* : зб. наук. пр. Херсонського державного університету. Херсон, 2017. Вип. LXXV, т. 3. С. 55–59 (міжнародна наукометрична база Index Copernicus International).

5. Крикун В. Д. Результати аналізу сучасного стану сформованості іншомовної професійної компетентності майбутніх магістрів військового управління. *Військова освіта* : зб. наук. пр. Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського. Київ, 2016. № 2 (34). С. 128–137.

Наукові праці, опубліковані в наукових виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз:

6. Галкіна В. Д. Модель формування іноязычної професійної компетентності майбутніх магістрів військового управління. *Молодий вчений* : науковий журнал. 2015. № 7 (22), ч. 2. С. 41–44 (міжнародні наукометричні бази: РІНЦ, ScholarGoogle, CiteFactor, Research Bible, Index Copernicus International).

Наукові праці, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

7. Галкіна В. Д. Змішане навчання як форма використання електронних ресурсів під час вивчення іноземної мови. *Пріоритетні напрями вирішення актуальних проблем виховання і освіти* : зб. тез міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 24–25 липня 2015 р.). Харків, 2015. С. 51–53.

8. Галкіна В. Д. Іншомовна професійна компетентність магістрів військово-соціального управління: структура та зміст. *Освітньо-наукове забезпечення діяльності правоохоронних органів і військових формувань України* : тези VII всеукр. наук.-практ. конф. (м. Хмельницький, 21 листопада 2014 р.). Хмельницький, 2014. С. 169.

9. Галкіна В. Д. Критерії та показники сформованості іншомовної професійної компетентності майбутніх магістрів військового управління. *Психологія та педагогіка сучасності: проблеми та стан розвитку науки і практики в Україні* : зб. тез наук. робіт учасників міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 21–22 серпня 2015 р.). Львів, 2015. С. 82–85.

10. Галкіна В. Д. Мотиваційний компонент у структурі іншомовної професійної компетентності. *Освітньо-наукове забезпечення діяльності правоохоронних органів і військових формувань України* : тези VIII всеукр. наук.-практ. конф. (м. Хмельницький, 10 грудня 2015 р.). Хмельницький, 2015. С. 388.

11. Галкіна В. Д. Педагогічні умови формування іншомовної професійної компетентності майбутніх магістрів військового управління. *Лінгвістична підготовка студентів нефілологічних спеціальностей вищих навчальних закладів у контексті Болонського процесу та Загальноєвропейських рекомендацій з вивчення, викладання та оцінювання мов* : матеріали VI міжнар. наук.-метод. конф. (м. Одеса, 8–9 жовтня 2015 р.). Одеса, 2015. С. 165–166.

12. Галкіна В. Д. Теоретичні аспекти формування іншомовної професійної компетентності слухачів ВВНЗ. *Соціально-гуманітарні та правові проблеми діяльності Збройних Сил України* : матеріали наук.-практ. конф. (м. Київ, 24 квітня 2014 р.). Київ, 2014. С. 143–145.

13. Галкіна В. Д. Формування іншомовної компетентності миротворчих контингентів як педагогічна проблема особистої безпеки військовослужбовців. *Спеціальна спрямованість фізичної підготовки як складова особистої безпеки військовослужбовців* : матеріали наук.-метод. семінару (м. Київ, 17 березня 2015 р.). Київ, 2015. С. 33–34.

14. Галкіна В. Д. Формування іншомовної професійної компетентності як головне завдання сучасної військової освіти. *Гуманітарний корпус* : зб. наук. статей за матеріалами II міжнар. наук.-практ. заочної конф. «Наукові пошуки: актуальні проблеми теорії і практики» (м. Київ, 29 квітня 2015 р.). Вінниця, 2015. С. 48–50.

15. Крикун В. Д. Проектування технології змішаного навчання у військовому закладі вищої освіти. *Лінгвістична підготовка студентів нефілологічних спеціальностей закладів вищої освіти у контексті Болонського процесу та Загальноєвропейських рекомендацій з вивчення, викладання та оцінювання мов* : матеріали VIII міжнар. наук.-метод. конф. (м. Одеса, 5–6 жовтня 2017 р.). Одеса, 2017. С. 240–242.

Наукові праці, що додатково відображають наукові результати дисертації:

16. Крикун В. Д. Технологія змішаного навчання: теорія і практика формування іншомовної компетентності : навч.-метод. посіб. Київ, 2017. 172 с.

АНОТАЦІЇ

Крикун В. Д. Формування іншомовної професійної компетентності майбутніх магістрів військового управління. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Національний університет оборони України імені Івана Черняховського, Київ, 2018.

У дисертації розв’язано наукове завдання щодо формування іншомовної професійної компетентності майбутніх магістрів військового управління. Проаналізовано педагогічну теорію та практику іншомовної підготовки військових фахівців у системі військової освіти, конкретизовано структуру й доповнено зміст іншомовної професійної компетентності майбутніх магістрів військового управління. Здійснено педагогічне моделювання формування іншомовної професійної компетентності майбутніх магістрів військового управління в системі післядипломної освіти. Розроблено та апробовано авторську методику змішаного навчання щодо формування іншомовної професійної компетентності майбутніх магістрів військового управління, яка є поєднанням очного та дистанційного компонентів, містить три етапи – корегувальний, основний і завершальний. Експериментально перевірено результативність професійно орієнтованої моделі формування іншомовної професійної компетентності майбутніх магістрів військового управління в системі післядипломної освіти. Розроблено та впроваджено практичні рекомендації щодо формування їх іншомовної професійної компетентності.

Ключові слова: майбутні магістри військового управління, компетентнісний підхід, іншомовна професійна компетентність, педагогічне моделювання, методика змішаного навчання, дистанційне навчання, вищий військовий навчальний заклад.

Крикун В. Д. Формирование иноязычной профессиональной компетентности будущих магистров военного управления. – Квалификационная научная работа на правах рукописи.

Диссертация на соискание научной степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Национальный университет обороны Украины имени Ивана Черняховского, Киев, 2018.

В диссертации решена научная задача формирования иноязычной профессиональной компетентности будущих магистров военного управления. Проанализирована педагогическая теория и практика иноязычной подготовки военных специалистов в системе военного образования, конкретизировано структуру и дополнено содержание иноязычной профессиональной компетентности будущих магистров военного управления. Осуществлено педагогическое моделирование формирования иноязычной профессиональной компетентности

будущих магистров военного управления в системе последипломного образования. Разработана и апробирована авторская методика смешанного обучения с целью формирования иноязычной профессиональной компетентности будущих магистров военного управления, которая представляет собой сочетание очного и дистанционного компонентов, имеет три этапа – корректирующий, основной и заключительный. Экспериментально проверено результативность профессионально ориентированной модели формирования иноязычной профессиональной компетентности будущих магистров военного управления в системе последипломного образования. Разработаны и внедрены практические рекомендации по формированию их иноязычной профессиональной компетентности.

Ключевые слова: будущие магистры военного управления, компетентностный подход, иноязычная профессиональная компетентность, педагогическое моделирование, методика смешанного обучения, дистанционное обучение, высшее военное учебное заведение.

Krykun V. D. Formation of Foreign Language Professional Competence of Future Military Management Masters. – Qualifying research paper on the rights of a manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Pedagogical Studies, Specialty 13.00.04 – Theory and Methodology of Vocational Education. – National Defence University of Ukraine named after Ivan Cherniakhovskyi, Kyiv, 2018.

The thesis resolves the scientific task of forming the foreign language professional competence of future military management masters. The analysis of pedagogical theory and practice of foreign language training of military specialists in the system of military education has been carried out, the structure has been specified and the content of the foreign professional competence of future military management masters has been supplemented.

The analysis of the state of research of the problem regarding formation of the foreign professional competence in pedagogical theory and practice has made it possible to clarify the essence and structure of the basic concept of «the foreign language professional competence of future military management masters» and to supplement it with professionally important characteristics. Consequently, the foreign language professional competence of the future military management masters is considered as an integrative professional entity, which is a set of language knowledge, foreign language skills and knowledge, experience in their use in a foreign language environment, and includes professionally important qualities of the officer, reflecting the ability to function in the foreign environment and readiness to fulfill the tasks during joint combat operations with NATO units.

Based on the essential characteristics of the professional competence of future military management masters, in the structure of their foreign professional competence, the following components are distinguished: value and motivational, cognitive, operational and subjective one.

Value and motivational component is connected with the development of the complex of professional values and motives for future military and professional activity,

which allows to understand that formation of the foreign language professional competence is important for their professional development and successful military and professional activity. Cognitive component is aimed at mastering by future military management masters of linguistic and sociolinguistic knowledge that contributes to their effective military and professional activity. Operational component is manifested in the ability and readiness of future military management masters to perform their professional tasks in the foreign language environment independently and mobile, as well as to successfully solve professional and situational tasks using a foreign language in four types of speech: reading, listening, speaking and writing. Subjective component presupposes the presence of reflection and self-reflection, and is a multi-faceted quality of future military management masters, which manifests itself in its ability to self-examination, self-observation in its progress, a critical assessment of their abilities and knowledge of the foreign language; this, in turn, implies motivation of future military management masters for self-improvement and effective military and professional activity with the further use of the foreign language.

In the thesis, the pedagogical modeling of formation of the foreign language professional competence of future military management masters is carried out, the result of which is professionally oriented model, containing four system-forming blocks: conceptual, content-related, methodical and results-related. A professionally oriented model schematically reflects stages, forms, methods, means, criteria, indicators of formation of the foreign language professional competence; shows psychological and pedagogical and organizational conditions of its formation.

In order to implement the professionally oriented model with regard to formation of the foreign language professional competence of future military management masters, the author's method of blended learning at the higher military educational institution is used, which is a combination of effective elements and advantages of the intramural (in the auditorium under supervision of the teacher) and distance (e-learning) components of training, which function continuously and coherently, form one unit, provided that psychological and pedagogical and organizational conditions for formation of the foreign language professional competence of future military management masters in the system of postgraduate education are taken into account.

Practical recommendations have been developed on the basis of the research of formation of the foreign language professional competence of the future military management masters, which contain substantiated proposals on the use of pedagogical modeling capabilities for the development of officers' foreign language professional competence in the postgraduate education system through the introduction of modern educational information and telecommunication technologies to higher military educational institutions.

Key words: future military management masters, competency-based approach, foreign language professional competence, pedagogical modeling, method of blended learning, distance learning, higher military educational institution.